

18-24 Mayıs tarihleri arası Müzeler Haftası'dır. Müzeler Haftası'nda ülkemizin kültür varlıkları tanıtılır. Eski eserlerin korunması, gereği anlatılır. Müzelerimiz gezilerek milli kültür ve tarih bilgimiz zenginleştirilir. Hafta içinde açık oturumlar düzenlenir. Uzmanların konferans vermeleri sağlanır. Okullarda Tabiat Varlıkları ve Müzeler köşesi hazırlanır, bu köşede müzeci-likle ilgili basında çıkan yazılar sergilenir. Öğrencilerin müzecilikle ilgili yazıları burada değerlendirilir. Çevrede bulunan eski eser niteliğindeki belge ve kalıntılar bu köşede sergilenir.

Müze; sanat, bilim, tarih, kültürle ilgili eserlerin halka gösterilmek için toplanıp sergilendiği yerlerdir. **Eski eser;** belge, anıt ve kalıntılardır. Eski eserler, bize, geçmiş yıllarda insanların düşünüş, inanç, yaşayış ve yete-nekleri hakkında bilgi verirler. Geçmiş öğreterek bugünü anlamamıza yardımcı olurlar.

Orta Çağ'da gerçek anlamda müze yoktu. Kilise ve manastırlarda zengin eşya koleksiyonları bulunuyordu. Fransa'da önce sanat daha sonra da tarihi eserlerin sergilenmesine başlandı. Kral ve önde gelenlerin bir araya getirdikleri eserler koleksiyon olarak sergilenmeye başlandı. Bu çalışmalar, müzecilik, müze kurma fikrinin de çekirdeğini oluşturdu. Kazı çalışmalarının başlaması 18. yüzyılın ikinci çeyreğinde olmuştur. Halkın gezebileceği müzeler kurma fikrini ilk olarak **La Font de Saint Yenne** (La Fon dö Sen Yen) adında bir Fransız yazar ortaya atmıştır(1746). Ancak, bu müze 1785 yılında kapanmıştır.

Fransız İhtilali sırasında müze kurma fikri yeniden gündeme geldi. Avrupa'nın ilk ulusal müzesi 27 Temmuz 1793 tarihinde açılan **Louvre** (Luvr) müzesidir. Süsleme sanatları ile ilgili müzelerin en eski örneği Londra'daki

Victoria and Albert

Museum

(Viktorya ve

Albert Müzesi)'un kökeninde de 1851 yılında bu kentte açılan ilk evrensel sergi yer alır. 1870'li yıllardan itibaren İskandinav ülkelerinde halk, yaşantısını ve sanatlarını gösterime sunan folklor müzeleri kurmaya başladı. Bu müzeler, açık havada sergi şeklinde yapılmış müzeler idi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu çalışmalar daha çağdaş müzelerin kurulmasına kadar devam etti. Daha sonra müzeler bu etkinliklerinin yanında sinema, müzik, tiyatro ve bunun gibi etkinliklere de açılmaya başladı.

Müzeler başlangıçta halka açık değildi. Müzelerden devlet yöneticileri ile bilginler yararlanıyordu. 1850 yılından sonra müzelerdeki eski eserler sergilenerek halkın ilgisine ve bilgisine sunuldu.

Yurdumuzda müze çalışmaları 1846 yılında Ahmet Fethi Paşa tarafından başlatıldı. İlk müze İstanbul'da **Aya irini Kilisesi**'nde kuruldu. Daha sonra Osman Hamdi Bey zamanında yurdun çeşitli bölgelerinde özellikle Nemrut Dağı'nda eski Sayda kentinde yapılan arkeolojik kazılardan çıkan eserler İstanbul'a getirildi. Bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesi kuruldu. Osman Hamdi Beyin ölümünden sonra bu göreve Halit Eldem atandı. Onun zamanında Türk İslam eserlerini içine alan « **İslam Müzesi** » kuruldu.

1924 yılında Topkapı Sarayı müze olarak hizmete açıldı. 1928 yılında Etnografya Müzesi tamamlanarak hizmete girdi. 1934 yılında Ayasofya müze olarak hizmete sunuldu. Bu arada Konya, Bursa, Manisa, İzmir, Kayseri, Afyon, Antalya, Edirne, Adana illerimizde müzeler açıldı. Açılan müzeler geliştirildi. Eski müzeler onarıldı.

Cumhuriyet döneminde bir yandan müzeler açılırken öte yandan da arkeolojik kazılar yapıldı. Roma Hamamı, Ahlatlıbel, Alacahöyük, Alışar, Boğazlıyan kazıları ilk milli arkeolojik kazılardır. Bu kazılardan çıkan eser-ler Ankara'da Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndedir.

Ülkemiz toprakları üstünde birçok uygarlıklar yaşanmıştır. Bu uygarlıkların kalıntıları, anıtları belgeleri müzelerimizde sergileniyor. Yurdumuzda 1995 yılı istatistiklerine göre resmi ve özel kuruluşlara bağlı müzelerin toplam sayısı 163'e ulaşmıştır. Bunların arasında, Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı müzeler çoğunluğu teşkil eder.

Müzelerin çoğu İstanbul, İzmir, Ankara ve Konya'dadır. En çok ziyaretçisi olan müze Topkapı Sarayı Müzesidir. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi, Ayasofya, Efes Müzesi ile Konya Mevlana Müzesi en önemli müzelerimizdir.

Yurdumuzda bulunan bu müzeler ile diğer müzelerin tümünde toplam 2.553.637 eser sergilenmektedir (Devlet İstatistik Enstitüsü yıllığı 1995 verileri).

Yurdumuza gelen turistlerin büyük bir çoğunluğu bu müzelerimizi gezmektedir. Müzelerimizi zenginleştirmek için bulduğumuz eski eserleri müze yöneticilerine teslim etmeliyiz. Çevremizde izinsiz kazı yapılıyorsa durumu ilgili makamlara bildirmek bir yurttaşlık görevidir.

Yurdumuzun tarihi değerlerine eski eserleri koruyarak sahip çıkmalı-yız. Bu onurlu bir yurttaşlık görevidir.

Müzedeki tarihi eserlerin daha iyi korunabilmesi için uyulması gereken kurallar :

1. Girişlerde, eğer gerekiyorsa mutlaka kimlik ibraz etmek.
2. Grup halinde yapılan gezilerde, gezi onayını ilgililere, onların istemesini beklemeden göstermek.
3. Görevlilerin uyarılarına ve muhtelif yerlerde asılı olan ziyaret kurallarına uymak.
4. Eserlere zarar verecek şekilde dokunmamak.
5. Gezi sırasında başkalarını rahatsız edici davranışlardan kaçınmak.
6. Eserler hakkında bilgisine başvurduğumuz görevliye, şahıs veya grup adına teşekkür etmek.

MÜZELERİMİZ

Aşağıda okuyacağınız yazıda müzeciliğimizin

dünü ve bugünü özet olarak değerlendiriliyor.

Yüzyıldan fazla bir geçmişi olan Türk müzeciliği ilk zamanlar yalnız İstanbul'da ve belirli bir kesime seslenirken sonradan yurt düzeyine yayılmıştır. Bugün çağdaş batılı müzelerle boy ölçüşecek düzeye erişmiştir. Uzun bir süre camilerde, medreselerde, yıkık binalarda çeşitli zorluklarla müzeciliğimizi sürdüren Anadolu'nun müzecilerine bugün çok şey borçlu olduğumuzu belirtmeliyiz.

Eski ve yıpranmış müzelerimizin yerine kültür birikiminin zengin olduğu il ve ilçelerde yapılan yeni modern müzelerimiz o kadar çoğalmıştır ki ülkemizi ziyaret eden yabancı turistler bile bu gelişmeyi şaşkınlıkla karşılamaktadırlar. Bu çoğalma Türkiye'de turizmin gelişmesine bağlanabilir.. Ya da kalkınma hareketlerinin normal sonucu olarak kabul edilebilir.

Devletin bunca katkı ve ilgisine rağmen halkımızın müzelere olan ilgisi üzülererek belirtelim ki aynı oranda olmamıştır. Özellikle büyük müzelerimizde yerli ziyaretçi sayısı yabancılardan çok az olmuştur. Bunun nedenleri arasında on beş, yirmi yıl öncesine kadar özellikle Anadolu müzelerinin elverişsiz yapılarda ve tamamen bir depo görünümünde olmaları ve bu duru-mun insan üzerinde yarattığı kötü iz olabilir. Durum şimdi öyle değildir.

Müzeler artık geçmişle aramızda kültür köprüsü kurulan eğitim yerleri olmuştur. Günümüzden yüzlerce yıl önce yaşamış insanların kültürleri, yaşa-yış biçimleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Müzeler yalnız geçmişteki kültür varlıklarının sergilendiği yer değil, aynı zamanda Etnografya, fen, doğa ve folklor müzelerinde yakın geçmişin sanat ve zeka ürünlerinin ortaya konduğu yerlerdir.

Müzelerimizin görevlerinden biri kültürel varlıkları korumak ise diğeri eğitimidir.

Polonya'daki bir müzenin önündeki şu yazı müzenin önemini çok güzel açıklıyor «**Geçmiş, gelecek içindir**

»

Sabahattin TÜRKOĞLU

KONUŞMA

Sevgili Arkadaşlar!

18-24 Mayıs tarihleri arası Müzeler Haftası'dır. Bu hafta süresince, ülkemizin tarih ve kültür varlıkları tanıtılır. Müzeler gezilerek eski eserleri korumanın önemi anlatılır, milli kültür ve tarih bilgilerimiz zenginleştirilir.

Müzeler; sanat, bilim, tarih ve kültürle ilgili eserlerin sergilendiği yerlerdir. Geçmiş yıllarda yaşayan insanların düşünüş, inanç, yaşayış ve sanat anlayışlarını, bize bıraktıkları eserlerden öğreniriz. Geçmiş öğrenmek, bugünümüzü anlamamıza yardımcı olur.

Yurdumuzda ilk müze 1846 yılında Ahmet Fethi Paşa tarafından İstanbul Aya İrini Kilisesi'nde kuruldu. Bu yıllarda, Osman Hamdi Bey tarafından İstanbul Arkeoloji Müzesi, Halit Eldem Bey tarafından da Türk ve İslam Eserleri Müzesi açılmıştır. Daha sonra ise, 1924 yılında Topkapı Sarayı Müzesi, 1928 yılında Etnoğrafya Müzesi, 1934 yılında Ayasofya Müzesi gibi önemli müzeler açılmıştır. Günümüzde ise, hemen hemen bütün illerimizde müze bulunmaktadır. Müzelerimizi dolduran tarihi eserler, yapılan arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılmaktadır. Anadolu'muz, dünyanın en eski medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır. Eski medeniyet kalıntılarının büyük çoğunluğu hâlâ toprağın altında gün ışığına çıkarılmayı beklemektedir.

Yurdumuza gelen turistlerin büyük çoğunluğu müzelerimizi görmektedir. Müzelerin zenginleştirilmesi için, bulduğumuz tarihi eserleri müzelere teslim etmeliyiz. İzinsiz kazı yapanlar, devletimizin güvenlik birimlerine bildirilmelidir. Müzeleri, bizim de mutlaka gezmemiz ve yaşadığımız topraklarda bizden önce yaşayan insanları tanımaya çalışmamız gerekir.

Sahip olduğumuz tarihi eserleri korumak ve sahip çıkmak bir yurttaşlık görevidir.

